

**HANDBOEK
TOUR DE FRANCE
2013**

Van Michael Boogerd en Maarten Scholten verscheen
eveneens bij uitgeverij Ambo

Handboek Tour de France 2012

**MICHAEL BOOGERD &
MAARTEN SCHOLTEN**

**HANDBOEK
TOUR DE FRANCE
2013**

Ambo|Amsterdam

ISBN 978 90 263 2661 5

© 2013 Michael Boogerd en Maarten Scholten
Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van
House of Sports te Ouderkerk aan de Amstel
Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Foto auteurs © Tessa Posthuma de Boer
Kaarten en klimprofielen © Tyneline, Line Monrad-Hansen
Portretje Michael Boogerd © Marieke Ubbink

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

INHOUD

Woord vooraf	7
Etappeoverzicht	13
Favorieten	143
Ploegen	175
Statistieken	199
Bibliografie	209
Verantwoording	211

ETAPPEOVERZICHT

ETAPPEOVERZICHT

ETAPPE	DATUM	AFSTAND	STARTPLAATS
Etappe 1	Zaterdag 29 juni	212 km	Porto-Vecchio
Etappe 2	Zondag 30 juni	154 km	Bastia
Etappe 3	Maandag 1 juli	145 km	Ajaccio
Etappe 4	Dinsdag 2 juli	25 km	Nice
Etappe 5	Woensdag 3 juli	219 km	Cagnes-sur-Mer
Etappe 6	Donderdag 4 juli	176 km	Aix-en-Provence
Etappe 7	Vrijdag 5 juli	205 km	Montpellier
Etappe 8	Zaterdag 6 juli	194 km	Castres
Etappe 9	Zondag 7 juli	165 km	Saint-Girons
Rustdag	Maandag 8 juli		
Etappe 10	Dinsdag 9 juli	193 km	Saint-Gildas-des-Bois
Etappe 11	Woensdag 10 juli	33 km	Avranches
Etappe 12	Donderdag 11 juli	218 km	Fougères
Etappe 13	Vrijdag 12 juli	173 km	Tours
Etappe 14	Zaterdag 13 juli	191 km	Saint-Pourçain-sur-Sioule
Etappe 15	Zondag 14 juli	242 km	Givors
Rustdag	Maandag 15 juli		
Etappe 16	Dinsdag 16 juli	168 km	Vaison-la-Romaine
Etappe 17	Woensdag 17 juli	32 km	Embrun
Etappe 18	Donderdag 18 juli	168 km	Gap
Etappe 19	Vrijdag 19 juli	204 km	Bourg-d'Oisans
Etappe 20	Zaterdag 20 juli	125 km	Anancy
Etappe 21	Zondag 21 juli	118 km	Château de Versailles

	AANKOMSTPLAATS	TYPE	WINNAAR
	Bastia	Vlak	
	Ajaccio	Middelgebergte	
	Calvi	Middelgebergte	
	Nice	Ploegentijdrit	
	Marseille	Vlak	
	Montpellier	Vlak	
	Albi	Vlak	
	Ax 3 Domaines	Hooggebergte	
	Bagnères-de-Bigorre	Hooggebergte	
	Saint-Malo	Vlak	
	Mont Saint-Michel	Tijdrit	
	Tours	Vlak	
	Saint-Amand-Montrond	Vlak	
	Lyon	Vlak	
	Mont Ventoux	Hooggebergte	
	Gap	Middelgebergte	
	Chorges	Tijdrit	
	Alpe d'Huez	Hooggebergte	
	Le Grand-Bornand	Hooggebergte	
	Annecy Semnoz	Hooggebergte	
	Parijs	Vlak	

ETAPPE 1 • Zaterdag 29 juni

Start Porto-Vecchio

Aankomst Bastia

Afstand 212 kilometer

Streek Corsica

Bijzonder Voor het eerst in honderd edities doet de Tour de France het eiland Corsica aan.

BOOGERDS BLIK

Apart dat de honderdste editie van de Tour begint op een eiland. Geen traditionele start. In 2003, toen de Tour honderd jaar bestond, was het routeschema juist heel klassiek. Eerst een proloog in Parijs, Bradley McGee won daar toen omdat David Millar pech had. Daarna deden ze alle grote steden uit de Tourhistorie aan. Maar nu gelijk een paar dagen op Corsica. Daar zijn ze al die jaren nog nooit geweest.

Zelf heb ik zelden op een eiland gereden. Curaçao ja, en Sicilië, op het WK in 1994. Daarvan herinner ik me nog de slechte wegen. En het was er bloedverziekend heet. Dat zal op Corsica niet veel anders zijn. Het moet een lastig eiland zijn, als je ziet dat de klimmen dik boven de duizend meter gaan. En de wind kan op zo'n eiland ook een grote rol spelen. In het Critérium International komen ze de laatste jaren vaak op Corsica. Dan zie je meteen hoe lastig het is. Nooit een meter vlak, veel bochten, smalle wegen. Typisch Italiaanse taferelen. Ik heb wel een beetje angst voor valpartijen, met in het achterhoofd hoe groot de belangen in de Tour altijd zijn.

Het begint dit keer met een rit in lijn, geen proloog. Dat zal extra nerveus worden. Ik denk dat veel renners liever eerst een proloog hadden gezien. Ik vind ook dat het zo hoort. Zeker

omdat het de ritten hierna ook niet gemakkelijk zal zijn. Aan de andere kant: nerveus wordt het toch wel, proloog of niet. De laatste jaren zie je dat alle grote renners in de eerste week per se met al hun ploegmaats voorin willen rijden. Dat gaat nooit meer anders worden. De eerste week van de Tour is nerveus. Vlak, bergop, tijddrit, maakt niet uit.

Maar zo'n eerste rit in lijn is helemaal erg. Er is nog geen enkele schifting in het klassement, dat geeft sowieso onrust. Veel renners denken dat ze de rit kunnen winnen en dromen van het geel. Wat er dan kan gebeuren, zag je twee jaar geleden met al die valpartijen in de finale: Philippe Gilbert won op Mont des Alouettes, van de favorieten verspeelde Alberto Contador daar meteen serieus tijd. In 2008, toen er ook geen proloog was, won Alejandro Valverde in Plumelec op de Côte de Cadoudal. Beide keren was het een aankomst bergop, heel nerveus, met veel valpartijen.

Nu oogt de eerste rit vrij vlak, met kansen op een massasprint. Dat lijkt gevaarlijker, maar is het niet. Als de kans op een massasprint groot is, voelt het anders in het peloton. Dan is het sowieso al wat minder nerveus. Veel renners houden zich rustig omdat ze weten dat ze toch niet voor de overwinning rijden. En je hebt de regel dat je in de laatste drie kilometer geen tijdverlies kunt oplopen. Dus dan zie je meteen een gat vallen. Maar als de aankomst op een berg is, geldt die regel niet. Dan worden de klassementsrenners nerveuzer, blijven wringen, uit angst dat er bergop een gat valt en dat ze gelijk 30 seconden aan hun broek hebben. Als ze toch beginnen zonder proloog, dan maar een vlakke rit.

TOURHISTORIE • Reserve

Het is ongebruikelijk dat reserverenners slechts een paar uur voor de start in de Tour de France-ploeg komen. Maar het gebeurde in 2004, toen de proloog in Luik startte. Cofidis-renner Matt White had zich er

jarenlang op verheugd eindelijk mee te mogen doen aan de belangrijkste wielervedstrijd in de wielersport. Zoals alle andere renners besloot hij de ochtend aan het verkennen van het proloogparcours.

Vier uur voor de start lag de renner uit Sydney geconcentreerd over het stuur gebogen, met vlinders in zijn buik. Eindelijk was de dag gekomen. En toen miste hij een bocht en reed vol tegen het hek dat langs het hele traject stond. Zijn hoofd kreeg een klap, maar het ergst was zijn schouder eraan toe. Zijn rechtersleutelbeen brak toen hij tegen het asfalt sloeg. Een beroepsletsel van een renner op het slechtst denkbare tijdstip.

De droom was kapot en Cofidis miste plotseling een man in de ploeg nu 'Whitey' eruit lag. De reserve was niet naar Luik gehaald; hij was een zogenaamde op afroep beschikbare reserve. Goede raad was duur. Cofidis heeft altijd een aantal Belgische renners in de ploeg gehad, zo ook in 2004. Wie van de niet-geselecteerde renners woonde het dichtst bij Luik? Dat was immers een logische vraag in deze verhitte situatie. Ja, Peter Farazijn woonde aan de rand van de stad. Dat werd de oplossing.

Het nadeel was dat hij samen met een stel goede vrienden op pad was om naar de Rally van Ieper te kijken, 200 kilometer verderop. Aangezien hij dat jaar niet in de selectie voor de Tour de France was opgenomen, zat hij midden in een rustiger periode met een beetje training en herstel voor de aanloop op de herfstritten. Hij was in opperbeste stemming en had al een paar biertjes op.

Toen Cofidis belde, nam hij niet meteen op. Er waren grenzen aan gestoord te worden. Het zat hem niet lekker dat hij niet tot de uitverkorenen behoorde, vooral ook omdat de wielervedstrijd vlak bij zijn woonplaats van start ging. Maar toen zijn telefoon nog een keer driftig rinkelde, nam hij op, en hij kreeg de duidelijke boodschap onmiddellijk naar Luik te komen. Begeleid door een politie-escorte arriveerde hij 45 minuten voor de start bij het lanceerplatform. Hij trok een wielertenu aan en klom op een reservefiets.

Hoe het ging? Hij vormde geen bedreiging voor de winnende tijd van Fabian Cancellara, maar eindigde ook niet als laatste. Drie renners had hij achter zich toen de definitieve uitslag bekend werd gemaakt. Vijf jaar na zijn laatste Tour de France reed hij de resterende etappes net zo goed, en verrichtte onderweg goed werk voor zijn ploeg. Het is zeker dat de proloog de enige etappe was die hij met een promillage reed.

WIELERTAAL •

Magere mannetjes en blokken beton

Je hoort renners in dit soort ritten vaak praten: ‘Die klote-klassementsrenners, die constant met hun hele ploeg van voren willen zitten.’ Het is een feit, je kunt er niet meer omheen, het valt niet op te lossen. De nervositeit in het peloton is nu eenmaal groot. Het heeft ook alles te maken met gebrek aan respect voor elkaar en de angst om tijd te verliezen. Je kunt wel besluiten om van achteren te gaan rijden, maar als ze in het midden vallen, lig je zo 2 minuten achterop en verlies je de Tour. Dus zal niemand zomaar uit zichzelf van achteren gaan rijden. En je houdt altijd de valpartijen. Niets aan te doen.

De enige oplossing kan zijn om met kleinere ploegen te rijden, van zes of zeven renners. Dan krijg je wel een cultuuromslag, want dan zal er minder controle zijn van de ploegen van de sprinter- en klassementsrenners. Volgens mij kan het daarvoor juist alleen maar attractiever worden. Nu zie je acht renners in een lijntje en in negende positie hangt de kopman. Vaak zo’n mager mannetje, dat meestal niet over de beste stuurvaardigheid beschikt. Dat geeft voor in het peloton vaak wrijving met de mannen die de sprint moeten voorbereiden. Dat zijn juist van die blokken beton. Minder renners per ploeg, betekent minder problemen.

FACTS & FIGURES • Mijlpalen

1869: James Moore wint de eerste wielervedstrijd die tussen twee steden is gereden, Parijs-Rouen.

1902: Géo Lefèvre komt op het idee van de Tour de France.

1903: Op 1 juni begint de eerste Tour de France in de geschiedenis. Startplaats is Villeneuve-Saint-Georges, een voorstad van Parijs. Tijdstip van de start is 15.16 uur.

1905: De eerste berg wordt beklommen: Ballon d’Alsace, in het zuidelijk deel van de Vogezen.

- 1908:** De wedstrijd om de ‘meest aanvallende renner’ wordt ingevoerd.
- 1910:** De Pyreneeën worden in de Tour opgenomen, met de Col du Tourmalet.
- 1910:** Adolphe Hélière is de eerste renner die tijdens de Tour overlijdt. Tijdens een rustdag ging hij zwemmen bij Nice, kwam in aanraking met een giftige kwal en verdronk.
- 1911:** De Alpen worden in de Tour opgenomen, met de Col du Galibier.
- 1913:** De Tour stapt over van een puntensysteem naar een tijdsysteem. De etappewinnaar krijgt één punt, de tweede twee enzovoort. De renner met in totaal de minste punten wint de Tour.
- 1919:** De gele trui wordt in gebruik genomen. Voor het eerst is er een ravitaillingszone, een afgebakende zone waar de renners eten en drinken kunnen aannemen tijdens de etappe.
- 1926:** Eerste keer dat de Tour buiten Parijs start, in Évian.
- 1927:** Meeste etappes in de geschiedenis, 24.
- 1930:** Landenploegen vervangen merkenploegen. De regel duurt tot 1962, dan nemen de merkenploegen het weer over.
- 1933:** De bergbeklimmerswedstrijd wordt geïntroduceerd. Winnaar in het eerste jaar is Vicente Trueba uit Spanje.
- 1934:** Eerste individuele tijdrit, 90 kilometer tussen La Roche-sur-Yon en Nantes.
- 1936:** Eerste Nederlandse ritwinnaar, Theo Middeldkamp in Grenoble.
- 1937:** Het gebruik van fietsen met versnellingen wordt toegestaan.
- 1939:** Eerste bergtijdrit, 64,5 kilometer van Bonneval-sur-Arc naar Bourg-Saint-Maurice.
- 1947:** Eerste algemeenklassementswinnaar die de gele leiderstrui pas na de laatste etappe overneemt, de Fransman Jean Robic.

- 1949:** Eerste winnaar van de Giro d'Italia én de Tour de France in hetzelfde jaar, de Italiaan Fausto Coppi.
- 1951:** Wim van Est is de eerste Nederlandse geletruidrager.
- 1953:** De groene trui, ook wel de sprint- of stresstrui genoemd, wordt geïntroduceerd. Tour de France wordt 50 jaar.
- 1954:** Eerste keer dat de Tour buiten Frankrijk start, in Amsterdam.
- 1964:** Jacques Anquetil wint zijn vijfde Tour de France. Jan Janssen is de eerste Nederlandse winnaar van de groene trui.
- 1966:** De eerste dopingcontrole wordt uitgevoerd, in Bordeaux.
- 1967:** Eerste proloog, in Angers, een parcours van 5,7 kilometer.
- 1968:** Jan Janssen wint als eerste Nederlander de Tour de France.
- 1969:** Merkenploegen worden de enige ploegen die mogen deelnemen.
- 1975:** Eerste jaar met finish op de Champs-Élysées. De eerste keer dat de bolletjestrui en de witte trui worden uitgereikt.
- 1980:** Joop Zoetemelk wint als tweede Nederlander de Tour de France.
- 1986:** Recordaantal renners aan de start: 210.
- 1988:** Tour Village wordt geïntroduceerd, een VIP-gebied vlak bij de startplaats van de etappe, waar de sponsor zijn stand heeft en waar renners, journalisten en genodigden kunnen ontspannen met een hapje en een drankje voordat de rit begint. Steven Rooks is de eerste Nederlandse winnaar van de bergtrui.
- 1989:** Kleinste overwinningmarge, van 8 seconden, door Greg LeMond.
- 1998:** Rood startnummer wordt ingevoerd voor de meest aanvallende renner.
- 2003:** Helm verplicht.

2005: Lance Armstrong wint zijn zevende Tour de France.

2011: De eerste Australiër wint de Tour de France, Cadel Evans.

2012: De eerste Brit wint de Tour de France, Bradley Wiggins.

ETAPPE 2 • Zondag 30 juni

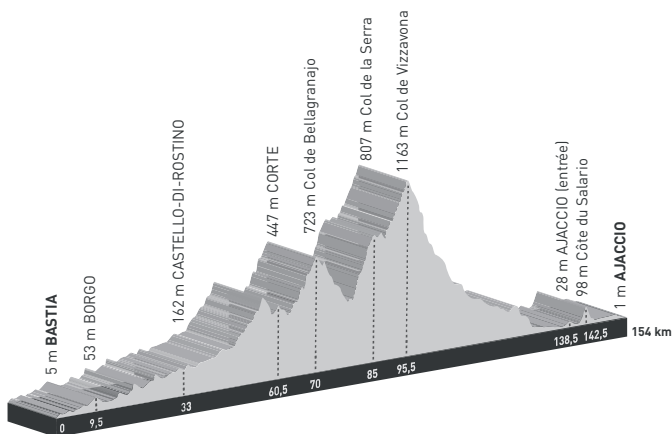
Start Bastia

Aankomst Ajaccio

Afstand 154 kilometer

Streek Corsica

Bijzonder Finish in de geboorteplaats
van Napoleon.

BOOGERDS BLIK

Een kort ritje, maar 154 kilometer. Ze moeten meteen een col over, dan een lange afdaling en aan het eind een lastige finale op geaccidenteerd terrein. Deze tweede rit is heel gevaarlijk. Misschien willen de sprinters wel huis gaan houden in de eerste ritten, maar ik moet dat nog zien. In dit soort ritjes moet je volgens mij vooral kijken naar een Peter Sagan of een Philippe Gilbert. De mannen met de uitzonderlijke klasse.

Zelfs de klassementsrenners moeten in hun voorbereiding

rekening houden met deze lastige eerste dagen. Een rit als deze is zeker niet onoverkomelijk; er zit niet ineens een klim van de buitencategorie in. Een renner die nog even iets minder is, wordt in het middelgebergte niet zomaar gelost. Maar het kan wel gebeuren dat een renner die op het einde van de Tour heel goed blijkt te zijn, juist in die eerste ritten kostbare tijd blijkt te hebben verloren. Dat maakt een rit als deze gevaarlijk.

In 2002 was ik ook niet goed in het begin van de Tour; ik moest er echt in groeien. Toch werd ik nog twaalfde, dankzij een ontsnapping naar Béziers toen Millar won, en die ritzege op La Plagne. Zo kwam ik nog wat terug in het klassement. Achteraf ga je evalueren en kijken waar je had kunnen staan zonder tijdverlies in het begin. Dat is ook wel gevaarlijk van zulke lastige ritten in de eerste dagen: dat er al jongens aan een inhaalrace moeten gaan beginnen.

De echte klassementsmannen kunnen er beter rekening mee houden dat ze in het begin van deze Tour met een scherp moeten zijn. Dat vergt een wat andere voorbereiding. Zo was ik zelf in 2007 bijvoorbeeld nog niet goed bij de Tourstart. Ik kwam slecht uit Zwitserland, het NK was al ietsje beter. Maar het duurde die Tour vrij lang tot we de bergen in gingen. Daar hield je rekening mee. Ik weet nog dat mijn ploegleider Erik Breukink voor het NK zei: 'Zou je dit jaar de Tour niet laten schieten?' Maar ik wist dat ik nog tijd had. Dat heb je nu niet. Je moet zorgen dat je gelijk goed bent. Dat is wel een uitdaging voor de klassementsmannen.

VIVE LA FRANCE • Napoleon

Napoleon werd geboren in de stad Ajaccio op 15 augustus 1769 als 'Napoleone di Buonaparte'. In 1804 riep hij zichzelf in navolging van Karel de Grote uit tot keizer van Frankrijk. Zijn juridische hervorming, de Code Napoléon, had een grote en blijvende invloed op het recht in vele landen, waaronder Nederland en België. Het huis in Ajaccio waar Napoleon geboren is, Maison Bonaparte, is nog steeds te bezoeken.

TOURHISTORIE • De media

Het grootste sportevenement ter wereld, de Tour de France, is er altijd in geslaagd zich aan nieuwe omstandigheden aan te passen. De ingrijpendste verandering was de overgang van een jaarlijks terugkerende journalistieke gebeurtenis voor de schrijvende pers naar een evenement dat geschikt werd voor – en uiteindelijk gefinancierd door en eigendom van – de televisie. Tegelijkertijd veranderde de ronde van een landenwedstrijd naar een steeds grotere en attractievere etalage voor de nieuwe sponsorploegen. Nadat de Franse politiek radio en tv vanaf de jaren tachtig dereguleerde, werd de Tour een steeds machtigere reclamemachine. In 1986 was de Tour de France het grootste jaarlijks terugkerende sportevenement voor tv-kijkers geworden; alleen de Olympische Zomerspelen en het WK Voetbal waren groter.

De media hebben de Tour de France van het begin af aan in handen gehad en georganiseerd, eerst het dagblad *L'Auto*, toen, in een samenwerkingsverband, *L'Équipe* en *Le Parisien Libéré*, en in 1985 kocht tv-zender France 2 de exclusieve rechten om de ronde direct uit te zenden. Tegenwoordig is Amaury Sport Organisation (ASO) eigenaar en organisator van de Tour de France. De verschillende directeurs van de Tour de France hebben dezelfde achtergrond. Henri Desgrange, Jacques Goddet en Jean-Marie Leblanc waren krantenjournalisten en -redacteuren. Ook de huidige Tourdirecteur, Christian Prudhomme, heeft een verleden bij de televisie.

De televisie is ook doorslaggevend geweest voor de internationalisering die de Tour de France heeft doorgemaakt. Vooral vanaf de jaren tachtig kwamen er nieuwe landen bij, die langzaamaan hun eigen fietstalenten kregen en weer nieuwe landen interesseerden voor het wielrennen. In 1986 werd de Amerikaan Greg LeMond de eerste niet-Europese Tourwinnaar. De zege van LeMond gaf aan dat nieuwe landen snel van zich lieten spreken. Het eindklassement in 1985 toonde al een verscheidenheid aan nieuwe nationaliteiten: Colombia, de Verenigde Staten, Australië, Canada, Ierland en Groot-Brittannië stonden alle bij de eerste vijftien. Intussen kunnen we vele verschillende landen toevoegen die met hun renners en ploegen een stempel drukken op de ronde: Rusland, Kazachstan, Oekraïne, Tsjechië, Polen, de Baltische landen, Slovenië, Japan, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en de Scandinavische landen.

FACTS & FIGURES • Media 2012

560 verschillende media

100 televisiezenders

55 internetsites

190 landen met tv-uitzending

60 landen met directe tv-uitzendingen

4.700 uur tv-coverage

11,5 miljoen unieke bezoekers op www.letour.com

2000 journalisten uit 35 landen

72 radiostations

240 fotografen

450 schrijvende journalisten, voor 350 kranten/tijdschriften